

FYLKESRÅDSSAK

Løpenr.: 3077/13
Saknr.: 13/256-3
Ark.nr.: U43&00SAKSARKIV
Dato: 24.01.2013

Til: Fylkesrådet
Fra: Fylkesråd for Plan- og næring

HØRING ENDRINGER AKVAKULTURLOVEN - HØRINGSFRIST 1. FEBRUAR 2013

Innstilling:

::: Sett inn innstillingen under denne linja ↓

Fylkesrådet i Troms har behandlet Fiskeri- og kystdepartementets høring med forslag til endring i akvakulturloven §§ 7 og 34, med høringsfrist 01.02.2013.

Fylkesrådet i Troms er skeptisk til den endring av reglene om eierkontroll i lakseoppdrettsnæringen som foreslås i høringsbrev av 19.12.12. En opphevelse av dagens eierskapsbegrensning vil lede til større eierkonsentrasjon og en ytterligere strukturendring i næringen mot færre og større selskap. Det er bekymring for at dette på sikt vil føre til mindre lokal og regional verdiskapning, og at dette særlig vil ramme næringssvake og sårbare distriktskommuner hvor havbruksnæringa gjennom lokalt eide foretak i dag er svært viktig for sysselsetting og som generator av ringvirkninger for lokalt og regionalt næringsliv.

Fylkesrådet tar til etterretning at nåværende eierskapsbegrensning i medhold av akvakulturloven ikke lar seg videreføre uten at det er i strid med EØS-reglene. Med dette lagt til grunn, vurderes det likevel som positivt at man gjennom klare og forutsigbare krav til aktuelle selskap vil forsøke å bidra til å ivareta distriktpolitiske og fordelingsmessige hensyn. Spørsmålet blir om man klarer å utforme vilkår og krav som er tilstrekkelig robuste og som virker etter hensikten.

::: Sett inn innstillingen over denne linja ↑

... Sett inn saksutredningen under linja Saksutredning ↓

Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) har ved brev datert 19.12.12 sendt på høring forslag til endring i akvakulturloven §§ 7 og 34, med høringsfrist til 01.02.2013. Endringsforslaget ligger vedlagt.

Formål

Formålet med lovendringsforslaget er å legge til rette for endring av reglene om eierkontroll i lakseoppdrettsnæringen. Regjeringen ønsker samtidig en sterkere forankring av regionale og fordelingsmessige hensyn, ved at det stilles klare og forutsigbare krav til større virksomheter i lakseoppdrettsnæringen

Bakgrunn

I dag er det gjennom forskrift (*eierkontrollforskriften*) fastsatt at det ikke er tillatt å kontrollere mer enn 25 % av tillatelsesbiomassen (produksjonskapasiteten) i Norge. Erverv som fører til kontroll med mer enn 15 % av tillatelsesbiomassen må ha tillatelse fra Fiskeri- og kystdepartementet.

I følge høringsbrevet fra FKD mener ESA at eierkontrollforskriften er innrettet slik at den er i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Eierkontrollforskriften kan imidlertid ikke endres uten endring av akvakulturloven. Loven må derfor først endres.

Nærmere om endringsforslaget

Regjeringen ønsker nå å endre regelverket for eierkontroll. I den forbindelse ønsker man å styrke verdiskapingen i distriktene ved å sette krav til selskapene gjennom kriterier og vilkår som må oppfylles for å kunne erverve en viss andel av den totale produksjonskapasiteten. Klare og forutsigbare krav som bidrar til å ivareta distriktspolitiske og fordelingsmessige hensyn framheves, men også at kravene må være realistiske.

Det tas sikte på å forskriftsfeste bestemmelser som regulerer hvor stor andel av tillatelsesbiomassen et foretak kan kontrollere. Man ønsker klare og forutsigbare mål og vilkår med utgangspunkt i elementer som minste bearbeidingsgrad i et kystdistrikt, krav til FoU og trainee- og lærlingplasser, og med progressivt strengere krav jo større andel av tillatelsesbiomassen et foretak eier. Det legges også opp til krav om spredning av foretakets aktivitet. Det vil i løpet av første halvår 2013 komme et eget høringsbrev med forslag til forskrift, med en nærmere redegjørelse for og vurdering av de nevnte elementene.

Vurderinger

Fylkestinget i Troms har påpekt at å ivareta det eierskapsmangfoldet man har i fylket, anses som en viktig forutsetning for lokal og regional verdiskapning (jf. vårt høringsvar til FKD om rapporten "Effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen – areal til begjær").

På oppdrag fra Troms fylkeskommune, har Nofima gjort en analyse av hvilke ringvirkninger havbruksnæringen i Troms genererer (Nofima rapport 28/2012). Analysen viser at havbruksnæringen og avledet virksomhet er svært viktig for sysselsettingen i flere av distriktskommunene i fylket, og utgjør opptil 9,7 % av totalt antall sysselsatte og opptil 18,7 % av sysselsatte i privat sektor. Høy sysselsettingsgrad kan i mange av disse kommunene spores tilbake til mindre, lokalt eide oppdrettsaktører med relativt få tillatelser (3-8) og en desentralisert slakteristruktur, samt at disse mindre aktørene ofte har eget settefiskanlegg og brønnbåt i virksomheten.

Veksten i lakseoppdrettsnæringen vil komme i nord, bl.a. på grunn av klimaendringer, miljø og ledig areal. Dette gjenspeiles bl.a. i at det er Troms og Finnmark som får de fleste konsesjonene som skal tildeles i neste runde. Med fremtidig produksjonsvekst i nord, vil det opplagt bli viktig å posisjonere seg for denne utviklingen. At eierskapsbegrensningen oppheves vil gjøre det lettere for store selskap å vokse, og kan medføre at det blir lettere for kapital- og ressurssterke selskap å få tilgang til gode lokaliteter og ledig areal for produksjonsvekst ved oppkjøp av mindre aktører i nord. Mye tyder videre på at regiongrensene etter hvert vil opphøre. Inter-regionale biomassetak og miljøbetinget flytting (ved sykdom), som det allerede er adgang til, er tegn som tyder på dette. Slik øker sannsynligheten for at det potensialet som ligger i nord i form av ledig areal - og produksjonskapasitet spises opp av større aktører utenfra. Fylkestinget i Troms har uttalt at de stiller seg kritisk til en slik utvikling, fordi det vil redusere mulighetene til utvidelser og økning av produksjonen for aktører med lokal og regional forankring (jf. vårt høringsvar til

FKD om rapporten ”Effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen – areal til begjær”).

Vi har allerede sett konsekvenser av den varslede lovendringen ved at Marine Harvest AS har kjøpt 48,5 % av aksjene i Morpol ASA som eier Jøkelfjord Laks AS i Kvæningen kommune, og MH ønsker også å kjøpe resten (<http://www.marineharvest.com>). Jøkelfjord Laks AS har i mange år vært den største arbeidsgiveren og skatteyteren Kvæningen, og som sådan en motor for Kvæningen-samfunnet. Selskapet har både slakteri og settefiskanlegg lokalt. Nord-Troms er en næringssvak region og har ingen arbeidsplasser å miste. Det vil være svært viktig for dette lokalsamfunnet at det stilles utvetydige og klare vilkår om at denne virksomheten skal fortsette.

Slik vi forstår FKD, er det slik at nåværende eierskapsbegrensning ikke lar seg videreføre uten at det er i strid med EØS-reglene. Ut fra dette, anses det i utgangspunktet som positivt at man prøver å få til det nest beste alternativ, nemlig å kreve aktivitet i kystdistriktene fra aktører med stor andel av den totale produksjonskapasiteten. Dersom det ikke skapes ringvirkninger lokalt i kystsamfunnene der fisken produseres, vil legitimiteten til å bruke felles sjøarealer til denne type produksjon kunne forvitte.

Sammen med kystkommunene i fylket, bruker Troms fylkeskommune nå store ressurser på et felles prosjekt for revisjon av kommunale planer for kystsonen. Fylkeskommunen har videre andre tiltak og prosjekter på gang for å tilrettelegge for akvakultur. Fylkestinget har uttalt at det er en forutsetning at kommunenes og fylkeskommunenes tilrettelegging for akvakultur i sjø gir økonomiske ringvirkninger lokalt/regionalt.

Dersom eierskapsbegrensningen skal oppheves, må målet være å utvikle effektive virkemidler for å ivareta arbeidsplasser og virksomhet i distriktene. Spørsmålet blir da om man klarer å utforme vilkår og krav som er tilstrekkelig klare og utvetydige til at hensikten oppnås, samtidig som man skal ta hensyn til de økonomiske realitetene man står ovenfor. I en markedsøkonomisk verdensorden vil det på sikt bli vanskelig å forsvare ordninger som ikke er regningssvarende. Å få lønnsomhet i bearbeiding ut over ordinær slakterivirksomhet, kan erfaringsmessig by på problemer gitt det kostnadsnivået vi har i Norge. Å kreve en minste bearbeidingsgrad, slik man nevner i høringsbrevet, kan derfor bli vanskelig å legitimere på sikt, dersom man ikke har markeder som vil betale for dette (jf. bl.a. den økonomiske situasjonen i Europa for tiden).

Det er vanskelig å se for seg noe annet enn at store selskaper vil bli større når eierskapsbegrensningen oppheves. Sannsynligheten for at de små aktørene blir kjøpt opp vil øke, og det vil være lite trolig at man gjennom krav og vilkår kan opprettholde den aktivitet og virksomhet disse aktørene i dag har i Troms, særlig i form av lokale slakterier som gir viktige distriktsarbeidsplasser. Større selskap vil søke mot å utnytte stordriftsfordelene og neppe la seg presse til ordninger som vil svekke deres konkurransekraft og evne til å generere økonomisk utbytte for aksjonærene. Det er derfor tvilsomt om man på sikt vil kunne opprettholde et stramt regulert regime for å ivareta distriktpolitiske og fordelingsmessige hensyn, slik man beskriver i høringsbrevet.

At eierskapsbegrensningen fjernes, gir med andre ord grunn til bekymring med tanke på å opprettholde lokalt eierskap hos mange små, men, for næringssvake og sårbare distriktskommuner, svært viktige oppdrettsaktørene vi har i fylket.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Lovendringsforslaget vil ikke medføre noen administrative eller økonomiske konsekvenser for fylkeskommunen.

[... Sett inn saksutredningen over denne linja ↑](#)

Tromsø, 24.01.2013

Kari-Anne Opsal
Fylkesråd for Plan- og næring